

บันทึก

เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าทดแทนให้แก่สถานีนบมไวยาสุบ
ที่จะถูกน้ำท่วมเหนือเขื่อนภูมิพล

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งมายังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยหนังสือที่ ๕๑๓๗/๒๕๐๖ ลงวันที่ ๒ พฤษภาคม ๒๕๐๖ ความว่า เนื่องจากเมื่อสร้างเขื่อนภูมิพลเสร็จแล้ว น้ำในแม่น้ำปิงจะเอ่อสูงขึ้นท่วมตั้งแต่เขื่อนภูมิพลไปจนถึงตำบลบ้านแปะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่จำนวนทรัพย์สินที่จะถูกน้ำท่วมคราวนี้ซึ่งเจ้าหน้าที่กรมชลประทานได้สำรวจเรียบร้อยแล้ว มีสถานีนบมไวยาสุบรวมอยู่ด้วย ๔ แห่ง คือ

๑. สถานีนบมไวยาทำข้าม
๒. สถานีนบมไวยาบ้านแอ่น
๓. สถานีนบมไวยาทางดง (หรือแม่ทั้ง)
๔. สถานีนบมไวยาบ้านซ่ง

เจ้าหน้าที่กรมชลประทานได้คิดค่าทดแทนตามอัตราที่คณะกรรมการกำหนดค่าทดแทนจังหวัดเชียงใหม่กำหนดให้ แต่เจ้าของสถานีนบมไวยาไม่ยอมรับ โดยให้เหตุผลว่าทางราชการมิได้คิดค่าเอกสิทธิ์สัมปทาน (โคเวต้า) ของแต่ละสถานีนบมไวยาสุบให้ เพราะโคเวต้านี้โรงงานยาสุบเป็นผู้กำหนดและคิดออกเป็นเงินได้ดังนี้ คือ สถานีนบมไวยาทำข้ามเงิน ๖๙๐,๐๐๐.- บาท สถานีนบมไวยาบ้านแอ่นเงิน ๕๙๐,๐๐๐.- บาทสถานีนบมไวยาทางดงหรือแม่ทั้งเงิน ๕๓๐,๐๐๐.- บาท สถานีนบมไวยาบ้านซ่งเงิน ๘๐,๐๐๐.- บาท รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน ๑,๘๙๐,๐๐๐.- บาท

ครั้งแรกคณะกรรมการกำหนดค่าทดแทนจังหวัดเชียงใหม่ได้เชิญผู้จัดการใหญ่ฝ่ายไร่จากโรงงานยาสุบไปร่วมพิจารณาด้วย และลงมติให้จ่ายค่าเอกสิทธิ์สัมปทาน (โคเวต้า) ให้แก่เจ้าของสถานีนบมไวยา ตามจำนวนที่เจ้าของสถานีนบมไวยาสุบเรียกร้อง คือ ๑,๘๙๐,๐๐๐.- บาท

ต่อมากรมชลประทานได้นำเรื่องนี้เสนอขออนุมัติคณะกรรมการก่อสร้างเขื่อนภูมิพล แต่คณะกรรมการก่อสร้างเขื่อนภูมิพลพิจารณาเห็นว่า ไม่ควรจ่ายเงินค่าทดแทนค่าเอกสิทธิ์สัมปทาน (โคเวต้า) ให้แก่เจ้าของสถานีนบมไวยาสุบดังกล่าวข้างต้น โดยเหตุผลดังนี้

๑. ความเสียหายเกี่ยวกับที่ดิน อาคาร เรือนโรงและต้นผลไม้ของสถานีนบมไวยาสุบนั้น กรมชลประทานโดยคณะกรรมการกำหนดค่าทดแทนจังหวัดเชียงใหม่ได้กำหนดค่าทดแทนให้ไปแล้ว ถ้าจะจ่ายค่าทดแทนโคเวต้าให้ไปอีก ก็จะเป็นการจ่ายค่าทดแทนซ้ำในทรัพย์สินอย่างเดียวกัน

๒. เมื่อทรัพย์สินอันเป็นประธาน คือที่ดิน บ้านเรือนและต้นไม้ได้สิ้นสภาพไป เพราะน้ำท่วม โควตาดังกล่าวก็จะสิ้นไปด้วย

๓. ตามหลักฐานที่โรงงานยาสูบส่งไปนั้น ปรากฏว่าโรงงานยาสูบก็ดี เอกชนก็ดี ที่ได้รับโอนสถานีย่อมใบยาสูบมาแล้วแต่นำมาดำเนินการเองทั้งสิ้น ซึ่งผิดกับกรมชลประทานที่ได้จ่ายเงินค่าทดแทน

๔. โควตานี้เป็นสิทธิซึ่งโรงงานยาสูบกำหนดให้แก่สถานีย่อมใบยาสูบแต่ละแห่ง เพื่อป้องกันการผลิตใบยาสูบเกินต้องการและเพื่อรักษาราคาซื้อให้เหมาะสม แต่เมื่อผู้ใดได้โควตา มาแล้วจะขายหรือโอนให้ผู้ใดไปทำแทนเพราะจะเลิกกิจการหรือเพื่อการอื่นใดก็ย่อมทำได้หาก ได้รับอนุญาตจากโรงงานยาสูบแต่โดยที่เรื่องนี้อาจเป็นปัญหาในทางกฎหมาย กระทรวงเกษตรจึง ขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในแง่กฎหมาย เพื่อจะได้นำเสนอคณะรัฐมนตรี ชี้ขาดต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๓) ได้พิจารณาปัญหา เรื่องนี้โดยได้เชิญผู้แทนกรมชลประทานและผู้แทนโรงงานยาสูบมาชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นดังนี้

(๑) กรณีนี้ข้อเท็จจริงปรากฏว่า โควต้ายาสูบคือสัญญาซื้อขายใบยาสูบระหว่างผู้ บ่มอิสระเจ้าของสถานีย่อมใบยากับโรงงานยาสูบ ซึ่งทำขึ้นเป็นปี ๆ (ฤดู) ไป เพื่อป้องกันการผลิต ใบยาสูบเกินต้องการและเพื่อรักษาราคาซื้อใบยาสูบให้เหมาะสม แต่เมื่อเจ้าของสถานีย่อมใบยา ต้องการจะดำเนินการต่อไปก็ต้องขออนุญาตต่อโรงงานยาสูบอีกเป็นปี ๆ แล้วแต่โรงงานยาสูบจะ พิจารณากำหนดให้หรือไม่เป็นอำนาจของโรงงานยาสูบโดยเฉพาะ การได้โควต้ายาสูบเป็นเพียง เจ้าของสถานีย่อมใบยาได้รับประโยชน์ในการขอกู้เงินจากโรงงานยาสูบมาดำเนินการเพาะปลูกและ บ่มใบยาสูบก่อนเท่านั้นเอง การได้โควต้ายาสูบไปแล้วจึงย่อมเห็นได้ว่าเป็นสิ่งที่ไม่แน่นอน การที่ โควต้ายาสูบซื้อขายกันได้ก็เป็นเรื่องเสี่ยงระหว่างผู้ซื้อกับผู้ขาย ทั้งยังจะต้องได้รับอนุญาตจาก โรงงานยาสูบด้วย โควต้ายาสูบจึงมิใช่เอกสิทธิ์สัมปทานแต่อย่างใด

(๒) ก่อนที่จะสร้างเขื่อนภูมิพล เจ้าหน้าที่กรมชลประทานก็ได้ไปชี้แจงแก่ราษฎร ตลอดจนผู้เพาะปลูกยาสูบและผู้บ่มใบยาแล้วว่า เมื่อสร้างเขื่อนภูมิพลเสร็จ น้ำในลำแม่น้ำปิงจะ เอ่อสูงขึ้นท่วมตั้งแต่เขื่อนภูมิพลไปจนถึงตำบลบ้านแปะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ทั้งยัง ได้ปักเขตที่น้ำจะท่วมให้ทราบล่วงหน้าแล้วด้วย

(๓) ต่อมาเมื่อน้ำท่วมแล้ว โรงงานยาสูบก็ยังคงพิจารณาให้โควต้ายาสูบแก่ เจ้าของสถานีย่อมใบยาที่ถูกน้ำท่วมเช่นเดิม โดยอนุญาตให้ไปกระทำที่แห่งอื่น ซึ่งการนี้ก็แสดงให้เห็นว่า เขตปลูกยาสูบแห่งอื่นนั้นเป็นที่ที่เหมาะสมสามารถจะเพาะปลูกต้นยาสูบได้ตามจำนวน โควตาที่โรงงานยาสูบกำหนดให้ประกอบทั้งเจ้าของสถานีย่อมใบยาก็น่าจะยอมรับโควต้ายาสูบนั้นมา ดำเนินการต่อไป จึงไม่ทำให้เสียโควตาไป ฉะนั้นการที่จะอ้างว่าการดำเนินการเพาะปลูกยาสูบและ บ่มใบยาไม่ได้ผลดีเท่าเดิมและจะถือว่าเป็นเรื่องเสียหายย่อมไกลกว่าเหตุ

ด้วยเหตุผลต่างๆ ดังกล่าวมาแล้ว คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงมีความเห็นว่า
โคเวต้ายาสุมิใช้สิทธิที่จะเรียกร้องค่าทดแทนความเสียหายได้

(ลงชื่อ) หยุต แสงอุทัย

(นายหยุต แสงอุทัย)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กรกฎาคม ๒๕๐๗